

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 56/2025-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a sudcov Libora Duľa a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED]

[REDACTED] zastúpeného Advokátska kancelária VERIONS, s. r. o., Radvanská 21, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-12C/185/2014 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. 2Co/361/2015 a sp. zn. 16Co/145/2020 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-12C/185/2014 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. 2Co/361/2015 a sp. zn. 16Co/145/2020 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Krajskému súdu v Bratislave **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. 16Co/126/2024 konal bez zbytočných prieťahov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré mu **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **3 000 eur**, ktoré mu **j e** Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **949,17 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšných častiach ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-12C/185/2014 a postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 2Co/361/2015 a sp. zn. 16Co/145/2020. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu a krajskému súdu konať bez zbytočných prietahov. Zároveň žiada o priznanie finančného zadostučinenia v sume 4 000 eur od mestského súdu a v sume 4 000 eur od krajského súdu a náhrady trov konania. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 56/2025-21 z 11. februára 2025 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa ako žalobca obrátil 17. apríla 2014 na Okresný súd Trnava so žalobou o zaplatenie sumy 34 247,89 eur s príslušenstvom, a to z titulu doplatenia rozdielu medzi platom, ktorý mu ako sudcovi patrilo, a platom, ktorý mu ako sudcovi s pozastaveným výkonom funkcie sudcu bol vyplácaný vo výške 50 %. Vec bola 19. novembra 2014 postúpená Okresnému súdu Bratislava I, ktorý s postúpením veci nesúhlasil. Krajský súd uznesením č. k. 9NcC/127/2014-69 zo 7. januára 2015 rozhodol, že na prejednanie a rozhodnutie veci je príslušný Okresný súd Bratislava I.

3. Okresný súd uznesením č. k. 12C/185/2014-79 z 9. septembra 2015 zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku. Krajský súd uznesením č. k. 2Co/361/2015-99 z 21. decembra 2016 uznesenie potvrdil. Na základe dovolania sťažovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 7Cdo/90/2017 z 27. februára 2019 napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, odvolací súd následne uznesením č. k. 2Co/361/2015-146 zo 14. augusta 2019 uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Podaním z 23. januára 2020 vzal sťažovateľ žalobu v časti istiny 34 247,89 eur späť, naďalej trval na rozhodnutí o príslušenstve, a to zo sumy 25 909,87 eur. Dôvodom zmeny žaloby bol fakt, že Krajský súd v Žiline sťažovateľovi vyplatil nárokovanú istinu čistého platu vo výške 25 909,87 eur. Okresný súd rozsudkom č. k. 12C/185/2014-238 z 8. júla 2020 konanie o žalobe v časti zaplatenia istiny vo výške 34 247,89 eur zastavil a v časti zaplatenia príslušenstva (úroku z omeškania) žalobu zamietol.

5. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 16Co/145/2020-296 z 22. februára 2022 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Rozsudok krajského súdu napadol sťažovateľ dovolaním. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 7Cdo/179/2022 z 30. septembra 2024 rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že spis bol predložený krajskému súdu 5. decembra 2024 a odvolacie konanie, v ktorom do dňa podania ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté, je vedené pod sp. zn. 16Co/126/2024.

II. Sťažnostná argumentácia

7. Sťažovateľ namieta, že zbytočnými prietiahmi súdu prvej inštancie a krajského súdu došlo a toho času stále dochádza k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V napadnutom konaní trvajúcim 11 rokov dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté. Predmetom konania je aktuálne len nárok na zaplatenie úrokov z omeškania z rozdielu platu medzi platom, ktorý mu ako sudcovi patrilo, a platom, ktorý dostával ako sudca s pozastaveným výkonom funkcie. Napadnutá vec patrí k bežnej agende všeobecných súdov. Sťažovateľ je toho názoru, že zbytočné prietahy neboli zjavne zapríčinené ním, keďže súdom poskytoval potrebnú súčinnosť počas celého priebehu napadnutého konania a žiadnym spôsobom nespomaľoval jeho priebeh.

8. Zbytočné prietahy boli spôsobené výlučne postupom súdu prvej inštancie a krajského súdu, v dôsledku čoho stav právnej neistoty sťažovateľa trvá už 11 rokov. Zbytočná prietahovosť súdov je zapríčinená jednak nesprávnym a nezákonným postupom, ako aj nedostatočným odôvodnením súdnych rozhodnutí, ktoré musel naprávať až dovolací súd.

9. Sťažovateľ tento spor nevníma iba čisto v rovine finančnej, ale najmä v rovine principiálnej, keď protizákonný zásah vtedajšieho ministra spravodlivosti predstavoval zároveň i zásah do súdnej moci. Napriek tomu, že žaloba bola podaná v roku 2014, nemožno obísť fakt, že skutočnosti, z ktorých vychádza, sa udiali v roku 2009. Ide teda o takmer 16 rokov trvajúci spor medzi sťažovateľom a Slovenskou republikou. Aj s prihliadnutím na túto skutočnosť považuje sťažovateľ za dôležité, aby bolo predmetné súdne konanie čo najskôr právoplatne skončené.

III. Vyjadrenie mestského súdu a vyjadrenie krajského súdu

10. Podpredseda mestského súdu vo svojom vyjadrení zrekapituloval doterajší priebeh napadnutého konania a, nadväzujúc na to, uviedol, že mestský súd konal vo veci plynule a bez prietahov, preto považuje ústavnú sťažnosť vo vzťahu k mestskému súdu za nedôvodnú.

11. Predseda krajského súdu, odvolávajúc sa na písomné stanoviská predsedov príslušných senátov v označených odvolacích konaniach, po zrekapitulovaní priebehu jednotlivých odvolacích konaní uviedol, že v oboch odvolacích konaniach konajúce senáty museli prednostne prejednať a rozhodnúť veci, ktoré pripadli na krajský súd skôr. Dĺžku odvolacích konaní považuje za akceptovateľnú.

12. Vzhľadom na priebeh napadnutého konania ako celku, ako aj obsah vyjadrení podpredsedu mestského súdu a predsedu krajského súdu ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na zaujatie stanoviska k daným vyjadreniam a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na nekonaní, resp. neefektívnej činnosti mestského súdu (predtým okresného súdu ako jeho právneho predchodcu) a krajského súdu v napadnutom konaní.

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

15. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

17. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, po právnej stránke ide o nárok na zaplatenie úrokov z omeškania, čo je vec, ktorá patrí k úplne štandardnej agende všeobecných súdov. Z chronologického prehľadu procesných úkonov, obsahu ústavnej sťažnosti či vyjadrení konajúcich súdov, nevyplýva žiada osobitná okolnosť, ktorá by indikovala skutkovú zložitosť prerokúvanej veci.

18. Pri hodnotení správania sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ svojím správaním zásadným spôsobom neovplyvnil celkovú dĺžku napadnutého konania.

19. V súvislosti s posudzovaním postupu mestského súdu a krajského súdu v napadnutom konaní ústavný súd už na úvod konštatuje, že z ústavnoprávneho hľadiska nemožno ospravedlniť samotnú skutočnosť, že napadnuté konanie ako celok nie je právoplatne skončené ani po 11 rokoch od podania žaloby.

20. Vo vzťahu k postupu konajúcich súdov ústavný súd uvádza, že súd prvej inštancie nebol v napadnutom konaní vyslovene nečinný dlhšie súvislé časové obdobie, no jeho postup vykazuje

prvky neefektívneho postupu. Ústavný súd osobitne poukazuje na skutočnosť, že okresný súd uznesením z 9. septembra 2015 zastavil konanie proti obom žalovaným pre nezaplatenie súdneho poplatku, čo bolo v neskoršom priebehu konania konvalidované až zásahom najvyššieho súdu, a to uznesením sp. zn. 7Cdo/90/2017 z 27. februára 2019, ktorým bolo zrušené uznesenie vo vzťahu k žalovanej 2. Zastavenie konania za nesplnenia zákonných dôvodov považuje ústavný súd za prejav nesústreďeného postupu okresného súdu a následné potvrdenie rozhodnutia neskoršie zrušeným rozhodnutím krajského súdu za prejav neefektívnosti zo strany krajského súdu.

21. Okresný súd následne meritórne rozhodol rozsudkom z 8. júla 2020, ktorý bol potvrdený rozsudkom krajského súdu sp. zn. 16Co/145/2020 z 22. februára 2022, ten však bol v dovolacom konaní zrušený uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/179/2022 z 30. septembra 2024. V súčasnosti prebieha pod sp. zn. 16Co/126/2024 v poradí druhé odvolacie konanie proti meritórnemu rozsudku okresného súdu, pričom o odvolaní nebolo rozhodnuté.

22. Osobitne vo vzťahu ku krajskému súdu ústavný súd uvádza, že aj keď dĺžka jednotlivých odvolacích konaní nepresiahla priemernú dĺžku odvolacieho konania, nemožno sa stotožniť s názorom predsedu krajského súdu o nedôvodnosti ústavnej sťažnosti. Zbytočné prieskumy sú spôsobené nielen nečinnosťou, ale aj neefektívnou činnosťou konajúceho súdu, pričom výsledkom neefektívnej činnosti krajského súdu je existencia dvoch zrušujúcich rozhodnutí najvyššieho súdu, a to uznesenia sp. zn. 7Cdo/90/2017 z 27. februára 2019 a uznesenia sp. zn. 7Cdo/179/2022 z 30. septembra 2024, ktorých obsah nemôže ústavný súd prehliadnuť.

23. Je pravdou, že plynulý priebeh napadnutého konania ako celku bol čiastočne narušený aj pandémiou COVID-19. Ústavný súd berie na vedomie argumenty predsedu krajského súdu týkajúce sa pandémie, ale zároveň poukazuje na svoju rozhodovaciu činnosť, v zmysle ktorej obmedzenia, ktoré si vyžiadala pandémia COVID-19, môžu mať nepriaznivý vplyv na vybavovanie vecí vnútroštátnymi súdmi, hoci to v zásade nemôže zbaviť štát všetkej zodpovednosti za nadmernú dĺžku predmetného konania (sťažnosť vo veci Q and R proti Slovinsku, č. 19938/20, rozhodnutie z 8. 2. 2022, § 80). V okolnostiach prejednávanej veci uvedené okolnosti nie sú objektívne spôsobilé ospravedlniť celkovú dĺžku napadnutého konania.

24. S poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania ako celku poznamenanú nie dostatočne efektívnou činnosťou mestského súdu, ako aj neefektívnou činnosťou krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že prieskumy v napadnutom konaní boli čiastočne spôsobené postupom mestského súdu a vo vyššej miere postupom krajského súdu, pričom ani jeden zo súdov nepostupoval v napadnutom konaní v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu. Ústavný súd preto dospel k záveru, že postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-12C/185/2014 a postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 2Co/361/2015 a sp. zn. 16Co/145/2020 bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieskumov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

25. Vzhľadom na to, že po zrušení veci najvyšším súdom v súčasnosti prebieha odvolacie konanie, ústavný súd prikázal krajskému súdu, aby v dovolacom konaní, ktoré je aktuálne vedené pod sp. zn. 16Co/126/2024, konal bez zbytočných prieskumov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

26. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). Ústavný súd konštatuje, že v uvedenej veci prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Ústavný súd považoval v okolnostiach danej veci za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie vo výške 1 000 eur zo strany mestského súdu a zároveň vo výške 3 000 eur zo strany krajského súdu, ktoré mu sú mestský súd a krajský súd povinné zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (body 3 a 4 výroku tohto nálezu). V prevyšujúcej časti požadovaného finančného zadost'učinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 6 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

27. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 949,17 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2025 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2025 v sume 371 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2025 v sume 14,84 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma trov konania tak s príslušnou daňou z pridanej hodnoty predstavuje sumu 949,17 eur. Vzhľadom na to, že z pohľadu ústavného súdu má väčšiu mieru zodpovednosti na existencii zbytočných prietahov krajský súd, ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. marca 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu